OIKAISUVAATIMUS 5.10.2026

Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitukselle

1. Päätös, johon oikaisua vaaditaan

Kokemäen kaupunki tekee oikaisuvaatimuksen Pia Lahtisen, toimialuejohtaja, erityis- ja sairaalapalvelut, 22.9.2026 tekemästä viranhaltijapäätöksestä § 35 (diaarinumero SATAHA-2026-10656) koskien Kokemäen hammashoitolan sulkemista ja palvelutuotannon siirtoa.

Päätöksellä Kokemäellä sijaitsevan kiinteän suun terveydenhuollon hoitoyksikön toiminta suljetaan ja palvelutuotanto siirretään liikkuvaan salkkuvastaanottoon, liikkuvaan hammashoitovaunuun sekä muihin Satakunnan hyvinvointialueen suun terveydenhuollon hoitoyksiköihin. Sulkeminen tapahtuu, kun Harjavallan uusi hammashoitola ja Nakkilan laajennus valmistuvat.

2. Oikaisuvaatimuksen tekijä

Kokemäen kaupunki Tulkkilantie 2 32800 Kokemäki

Yhteyshenkilö: Hallintojohtaja Katja Törrönen
Puhelin: 040 4886101

3. Vaatimukset

Kokemäen kaupunki vaatii, että Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus:

- kumoaa toimialuejohtajan 22.9.2026 tekemän viranhaltijapäätöksen § 35, koska päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja päätöksen tehnyt viranhaltija on ylittänyt toimivaltansa;
- palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi toimivaltaisen toimielimen käsiteltäväksi;
- toissijaisesti kumoaa päätöksen puutteellisen valmistelun ja vaikutusten arvioinnin vuoksi ja palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi;

4. Perustelut

4.1 Päätöksen tekijällä ei ole ollut hallintosäännön mukaista toimivaltaa

Kokemäen kaupunki katsoo, että päätös on ensisijaisesti kumottava, koska erityis- ja sairaalapalveluiden toimialuejohtajalla ei ole ollut toimivaltaa tehdä Kokemäen kiinteän hammashoitolan sulkemista koskevaa päätöstä.

Satakunnan hyvinvointialueen hallintosäännön 28 §:n 25 kohdan mukaan aluehallitus päättää "merkittävistä laajavaikutteisista muutoksista sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden palveluihin sekä asumisyksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta".

Hallintosäännössä määrätään lisäksi, että mikäli toimivallasta ei ole säädetty laissa eikä määrätty hallintosäännössä tai edelleen delegointipäätöksessä, toimivalta kuuluu aluehallitukselle.

Hallintosäännön toimialuejohtajaa koskevissa toimivaltamääräyksissä annetaan toimialuejohtajalle toimialueensa operatiiviseen johtamiseen, talouteen, kehittämiseen, organisointiin ja sopimuksiin liittyvää toimivaltaa. Hallintosäännöstä ei kuitenkaan ilmene toimialuejohtajalle nimenomaista toimivaltaa päättää hallintosäännön 28 §:n 25 kohdassa tarkoitetusta merkittävästä laajavaikutteisesta sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteen palvelujen muutoksesta.

Viranhaltijapäätöksessä toimivaltaa perustellaan sillä, että hallintosäännön mukaan toimipisteiden siirrosta päätetään viranhaltijapäätöksellä ja koska hammashoidon tilojen pääasiallinen käyttäjä on erityis- ja sairaalapalveluiden toimialue, päätösvalta asiassa olisi toimialuejohtajalla.

Kokemäen kaupunki katsoo, ettei nyt tehdyssä päätöksessä ole kyse tavanomaisesta toimipisteen siirtämisestä.

Päätöksellä:

- Kokemäen kiinteän suun terveydenhuollon hoitoyksikön toiminta suljetaan kokonaan
- palvelutuotantoa siirretään liikkuvaan salkkuvastaanottoon
- palveluja siirretään liikkuvaan hammashoitovaunuun
- Kokemäen asiakkaita ohjataan muiden kuntien alueella sijaitseviin hoitoyksiköihin

Kyse on siten palvelun järjestämistapaa ja kokemäkeläisten palvelujen saavutettavuutta olennaisesti muuttavasta päätöksestä, ei saman toiminnan teknisestä siirtämisestä toisiin toimitiloihin.

Hallintosäännön muutosta koskevassa valmisteluaineistossa on nimenomaisesti todettu, että merkittävä laajavaikutteinen muutos toimipisteessä tarjottaviin palveluihin voi olla esimerkiksi palvelukokonaisuuden lakkauttaminen, siirtäminen tai näihin rinnastettava muutos. Valmistelussa todettiin myös, että poliittisten toimielinten päätösvaltaan kuuluvat palveluverkkopäätökset, jotka vaikuttavat merkittävästi asukkaiden palvelujen saatavuuteen tai saavutettavuuteen.

Kokemäen kiinteän hammashoitolan koko toiminnan lopettaminen ja sen korvaaminen liikkuvilla palveluilla sekä muissa kunnissa tuotettavilla palveluilla täyttää hallintosäännön 28 §:n 25 kohdan tarkoittaman merkittävän laajavaikutteisen palvelumuutoksen tunnusmerkit.

Näin ollen asia olisi tullut ratkaista vähintään aluehallituksessa eikä toimialuejohtajan viranhaltijapäätöksellä. Päätös on tästä syystä syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja tulee kumota.

4.2 Aluehallituksen 21.4.2026 tekemä palveluverkkolinjaus ei poista toimivaltaongelmaa

Viranhaltijapäätöksessä vedotaan aluehallituksen 21.4.2026 tekemään päätökseen, jossa aluehallitus valitsi suun terveydenhuollon palveluverkon vaihtoehdon D. Vaihtoehdon D hoitolayksiköiden joukossa Kokemäkeä ei enää ole.

Tämä ei kuitenkaan itsessään ratkaise sitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tekemään yksittäisen kiinteän toimipisteen tosiasiallisen sulkemispäätöksen.

Jos aluehallituksen 21.4.2026 tekemä päätös on ollut strateginen tai palveluverkkoa koskeva linjaus, tarvitaan sen toimeenpanemiseksi hallintosäännön mukainen toimivaltainen päätös.

Jos taas katsotaan, että aluehallitus teki jo 21.4.2026 tosiasiallisen päätöksen Kokemäen hammashoitolan lakkauttamisesta, arvioitavaksi tulee, oliko juuri Kokemäen hammashoitolan lakkauttamisen vaikutukset riittävästi selvitetty ennen kyseisen päätöksen tekemistä.

Kummassakaan tapauksessa toimialuejohtajan toimivaltaa sulkea Kokemäen kiinteä hammashoitola ei voida perustaa yksinomaan siihen, että palveluverkkovaihtoehdosta on aikaisemmin tehty poliittinen linjaus.

4.3 Ennakkovaikutusten arviointi on valmistunut viranhaltijapäätöksen jälkeen

Kokemäen kaupunki kiinnittää erityistä huomiota asian valmistelun ajalliseen järjestykseen. Viranhaltijapäätös on tehty 22.9.2026. Kokemäen hammashoitolan sulkemista koskeva yksityiskohtainen ennakkovaikutusten arviointilomake on puolestaan päivätty 24.9.2026.

Näin ollen päätöksessä vaikutusten arvioinnin perusteeksi ilmoitettu yksityiskohtainen Kokemäen hammashoitolaa koskeva ennakkovaikutusten arviointi on asiakirjojen päiväysten perusteella valmistunut vasta kaksi päivää viranhaltijapäätöksen tekemisen jälkeen.

Päätöksessä kuitenkin viitataan tähän arviointiin päätöksen vaikutusten arvioinnin perusteena. Kokemäen kaupunki katsoo tämän olevan vakava valmistelullinen puute. Ennakkovaikutusten arvioinnin tarkoituksena on muodostaa päätöksentekijälle tietopohja ennen päätöksen tekemistä, ei sen jälkeen.

Päätöksentekijällä ei siten asiakirjojen päiväysten perusteella ole voinut 22.9.2026 olla käytettävissään 24.9.2026 valmistunutta lopullista hoitolakohtaista vaikutusten arviointia.

4.4 Ennakkovaikutusten arviointi ei anna tasapainoista kuvaa päätöksen vaikutuksista

Vaikutusten arvioinnissa korostetaan keskittämisestä saatavia hyötyjä, kuten henkilöstön työhyvinvointia, rekrytointia, johtamista, konsultointimahdollisuuksia ja resurssien tehokkaampaa käyttöä.

Kokemäen asukkaille aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia ei sen sijaan ole arvioitu vastaavalla tarkkuudella.

Kokemäkeläisillä oli vuonna 2025 kaikkiaan 4 642 suun terveydenhuollon käyntiä, joista 3 112 eli noin 67 prosenttia toteutui Kokemäen hammashoitolassa. Kyse ei näin ollen ole kuntalaisten kannalta vähäisestä palvelusta, vaan paikallisesti merkittävästä lähipalvelusta.

Kaupungin näkemyksen mukaan päätöksen vaikutuksia olisi tullut arvioida huomattavasti perusteellisemmin palvelujen käyttäjien näkökulmasta.

4.5 Palvelujen saavutettavuutta on arvioitu puutteellisesti

Viranhaltijapäätöksessä palvelujen saavutettavuuden arviointi perustuu olennaisilta osin siihen, että Kokemäen hammashoitolasta Harjavallan tulevaan hammashoitolaan on noin 15 kilometriä ja linja-autovuoroja on virka-aikaan päivittäin 3–4.

Pelkkä Kokemäen keskustan ja Harjavallan välinen etäisyys ei anna riittävää kuvaa palvelujen tosiasiallisesta saavutettavuudesta.

Arvioinnissa olisi tullut selvittää muun muassa:

- haja-asutusalueiden asukkaiden todelliset asiointimatkat
- autottomien kuntalaisten mahdollisuudet käyttää palvelua
- ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden asema
- useita käyntikertoja vaativien hoitojaksojen vaikutukset
- saattajien ja omaisten kuljetustarve
- kuntalaisille aiheutuvat lisäkustannukset
- palvelujen keskittämisen vaikutukset hoitoon hakeutumiseen

Näiden vaikutusten arvioinnin puuttuessa ei voida riittävällä tavalla osoittaa, että kokemäkeläisten palvelut tosiasiallisesti turvataan päätöksessä esitetyllä tavalla.

4.6 Liikkuvien palvelujen kapasiteetin riittävyyttä ei ole osoitettu

Palveluverkkoselvityksen mukaan Kokemäen kiinteässä hammashoitolassa oli noin 4 010 käyntiä vuonna 2025. Samassa selvityksessä yhden hammashoitovaunun kapasiteetiksi arvioidaan noin 1 260–1 512 käyntiä vuodessa, ja pilotointivaiheen toteuman perusteella vuositasoksi arvioidaan noin 2 000 käyntiä.

Päätöksessä ei osoiteta, kuinka suuri osa Kokemäen nykyisestä palvelutuotannosta tosiasiallisesti korvataan vaunuvastaanotolla, kuinka usein vaunu on Kokemäellä tai kuinka jäljelle jäävä palvelutarve jakautuu Harjavallan, Nakkilan, Huittisten ja muiden yksiköiden kesken.

Näin ollen päätöksessä esitetty johtopäätös siitä, että järjestelyillä turvataan kokemäkeläisten hammashoitopalvelut, ei kaupungin näkemyksen mukaan perustu riittävän yksityiskohtaiseen kapasiteetti- ja palvelutasotarkasteluun.

4.7 Lasten ja nuorten vaikutusten arviointi on puutteellinen

Päätöksessä korostetaan mahdollisuutta toteuttaa kouluikäisten tarkastuksia salkkuvastaanotolla kouluilla. Palveluverkkoselvitys kuitenkin toteaa, ettei salkkuvastaanotolla voida esimerkiksi paikata tarkastuksessa havaittuja hammaskarieksia, vaan nämä toimenpiteet edellyttävät varsinaista hoitohuonetta tai hammashoitovaunun hoitohuonetta.

Ennakkovaikutusten arvioinnin mukaan Kokemäen hammashoitolassa oli vuonna 2025 yhteensä 1 582 alle 18-vuotiaiden käyntiä. Lasten ja nuorten palvelutarvetta ei siten voida arvioida vain lakisääteisten koulutarkastusten perusteella.

Arvioinnissa olisi tullut selvittää myös muiden hoitokäyntien toteuttaminen, koulupoissaolot, huoltajien kuljetustarve ja perheiden arkeen kohdistuvat vaikutukset.

4.8 Ikääntyneiden ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi

Ennakkovaikutusten arvioinnissa ei ole riittävän yksityiskohtaisesti selvitetty kiinteän lähipalvelun poistumisen vaikutuksia esimerkiksi liikuntarajoitteisiin, autottomiin, kotihoidon asiakkaisiin tai muihin asiakasryhmiin, joiden mahdollisuudet matkustaa toiseen kuntaan voivat olla muita väestöryhmiä heikommat.

Palveluverkkoselvitys itse osoittaa, että Kokemäen hammashoitolassa on ollut myös 65 vuotta täyttäneiden asiakkaiden käyntejä. Vaikutusten arvioinnissa olisi tullut selvittää aidosti näiden ryhmien palvelujen saavutettavuus ennen päätöksentekoa.

4.9 Taloudellisten vaikutusten arviointi on yksipuolinen

Päätöksen perusteluissa keskittämisen etuina tuodaan esiin muun muassa henkilöstön matkakulujen pienentyminen, tarveaineiden tehokkaampi kierto, hävikin väheneminen ja instrumenttien tehokkaampi käyttö.

Kuntalaisille aiheutuvia vastaavia taloudellisia vaikutuksia ei ole kuitenkaan arvioitu samalla tarkkuudella. Arvioinnista puuttuu riittävä tarkastelu muun muassa asukkaiden lisääntyvistä matkakuluista ja pidemmistä asiointimatkoista sekä saattajille ja perheille syntyvistä vaikutuksista.

Päätöksen taloudellinen kokonaisvaikutus jää tämän vuoksi yksipuoliseksi.

4.10 Ennakkovaikutusten arviointi sisältää Kokemäkeä koskevaan arviointiin kuulumattomia tietoja

Kokemäen hammashoitolaa koskevan ennakkovaikutusten arvioinnin kohdassa "Asiakkaan kustannukset" käsitellään eurajokilaisten hoitokäyntejä ja Eurajoen hammashuollon käyntimääriä. Myös ympäristövaikutuksia koskevassa osassa viitataan Eurajoen tilanteeseen.

Kyseiset tiedot eivät koske Kokemäen hammashoitolan lakkauttamisen vaikutuksia. Kokemäen kaupunki katsoo, että nämä ilmeiset asiavirheet herättävät perustellun kysymyksen siitä, onko Kokemäen hoitolakohtainen ennakkovaikutusten arviointi laadittu ja tarkastettu päätöksenteon edellyttämällä huolellisuudella.

5. Yhteenveto

Kokemäen kaupunki katsoo, että viranhaltijapäätös 22.9.2026 § 35 on kumottava ensisijaisesti toimivallan puuttumisen vuoksi.

Hallintosäännön perusteella merkittävistä laajavaikutteisista muutoksista sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden palveluihin päättää aluehallitus. Kokemäen kiinteän hammashoitolan sulkeminen ja sen palvelujen korvaaminen liikkuvilla palveluilla sekä muiden kuntien toimipisteissä tarjottavilla palveluilla on kaupungin näkemyksen mukaan tällainen merkittävä laajavaikutteinen muutos.

Toissijaisesti päätös tulee kumota puutteellisen valmistelun vuoksi. Erityisen merkittävänä kaupunki pitää sitä, että:

- viranhaltijapäätös on tehty 22.9.2026
- päätöksen perusteena mainittu yksityiskohtainen Kokemäen ennakkovaikutusten arviointi on päivätty 24.9.2026
- vaikutusten arvioinnissa on Kokemäen sijasta Eurajokea koskevia tietoja
- liikkuvien palvelujen riittävyyttä nykyisen kiinteän palvelun korvaajana ei ole osoitettu palvelutasoa koskevalla laskelmalla

- saavutettavuutta, lasten ja nuorten palveluja sekä haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden asemaa ei ole arvioitu riittävän kattavasti

Edellä esitetyillä perusteilla Kokemäen kaupunki vaatii, että Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus kumoaa toimialuejohtajan 22.9.2026 tekemän viranhaltijapäätöksen § 35 ja palauttaa asian toimivaltaisen toimielimen uudelleen valmisteltavaksi ja päätettäväksi.

Kokemäellä 5.10.2026

KOKEMÄEN KAUPUNKI